

Elektros energetikos sistemos balansavimas

Giedrius Radvila

LITGRID UAB

Sisteminių paslaugų ir rinkos plėtros vadovas

LITGRID funkcijos rinkoje

Litgrid yra atsakingas:

už Lietuvos elektros energetikos sistemoje patikimą ir kokybišką elektros energijos perdavimą už sistemos ir perdavimo tinklų valdymą

=

SISTEMOS VALDYMO ATSAKOMYBĖ

LITGRID funkcijos rinkoje

Litgrid yra atsakingas:

už Lietuvos elektros energetikos sistemos
balansavimą operatyvinę valandą (balance management)
už sistemos nacionalinio balanso ataskaitos
sudarymą (balance settlement)

=

SISTEMOS SUBALANSAVIMO ATSAKOMYBĖ

Balansavimo e.e. tiekimas (1)

Kiekvienas rinkos dalyvis balansavimo e.e. tiekėjas (BET) yra atsakingas už savo balansą.

GAMYBA + PIRKIMAS = VARTOJIMAS + PARDAVIMAS

Praktiškai nei vienas BET negali suprognozuoti tiksliai savo balanso ir išvengti balansavimo e.e. pirkimo ar pardavimo.

GAMYBA + PIRKIMAS ≠ VARTOJIMAS + PARDAVIMAS

Balansavimo e.e. tiekimas (2)

BET privalo užtikrinti, kad pagamintų ir/ar nupirktų MWh kiekis sutaptų su suvartotų ir/ar parduotų MWh. Užtikrinimas atliekamas prekiaujant balansavimo e.e.

$$\begin{aligned} & \text{GAMYBA} \pm \text{Balansavimas} + \text{PIRKIMAS} \\ & = \\ & \text{VARTOJIMAS} \pm \text{Balansavimas} + \text{PARDAVIMAS} \end{aligned}$$

Balansavimo atsakomybė

Perdavimo sistemos
operatoriai

Perdavimo sistemos
operatorius

Balansavimo elektros
energijos tiekėjai

Nepriklausomi tiekėjai

Gamintojai

Rinkos dalyviai pasirinkę balansavimo
elektros energijos tiekėją

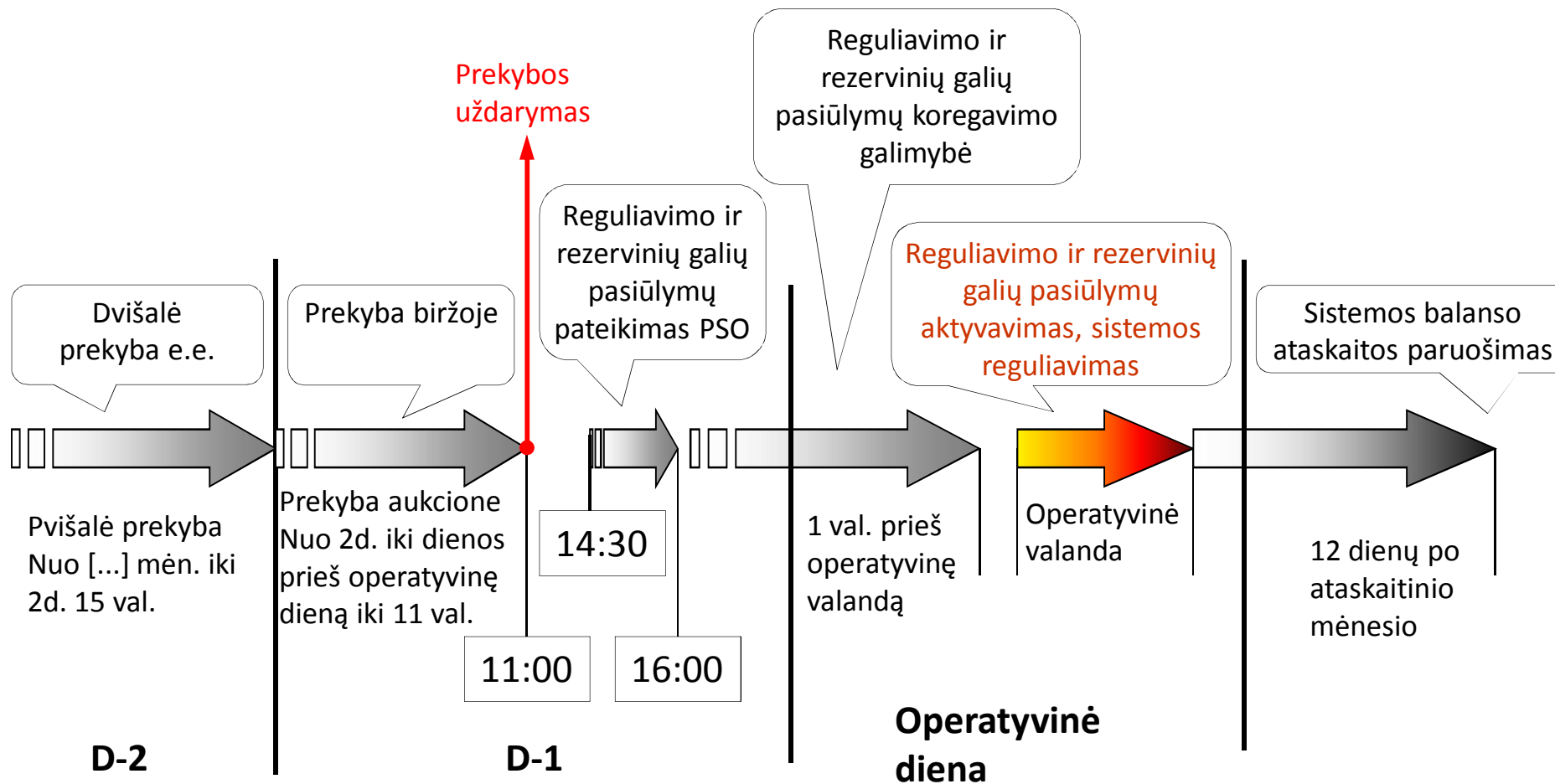
Nepriklausomi tiekėjai

Visuomeniniai tiekėjai

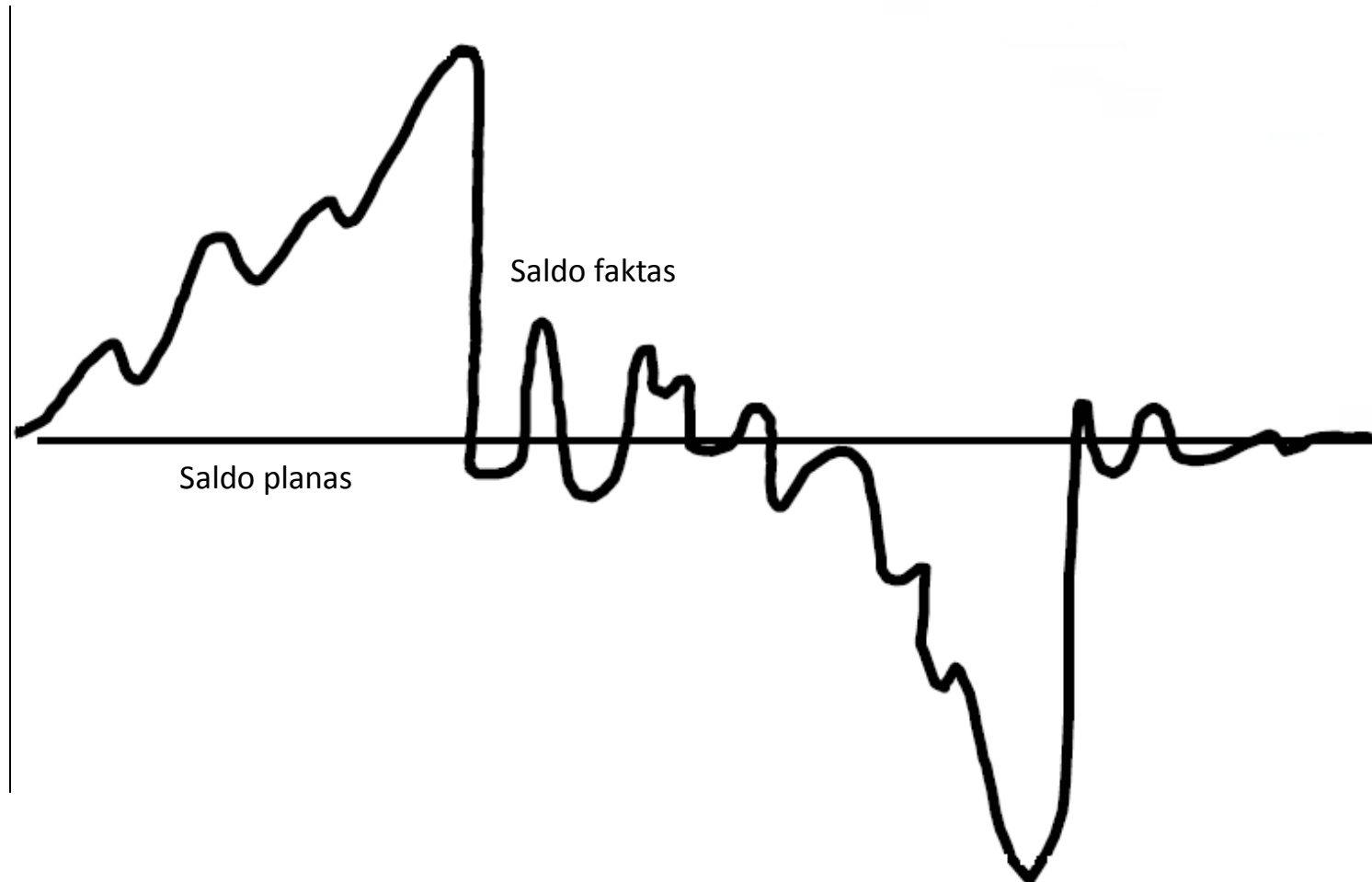
Rinkos dalyviai nepasirinkę balansavimo
elektros energijos tiekėjo

Vėjo elektrinės prijungtos
prie perdavimo tinklo ir auto gamintojai

Prekybos kalendorius

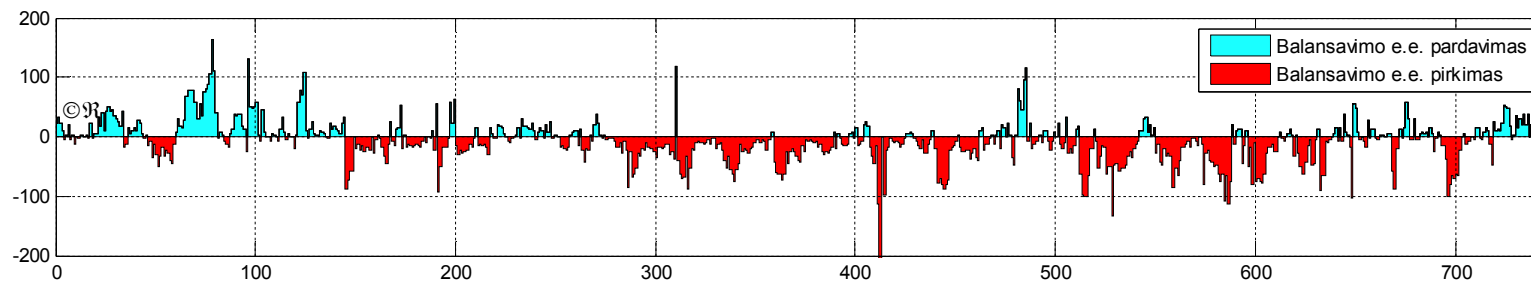
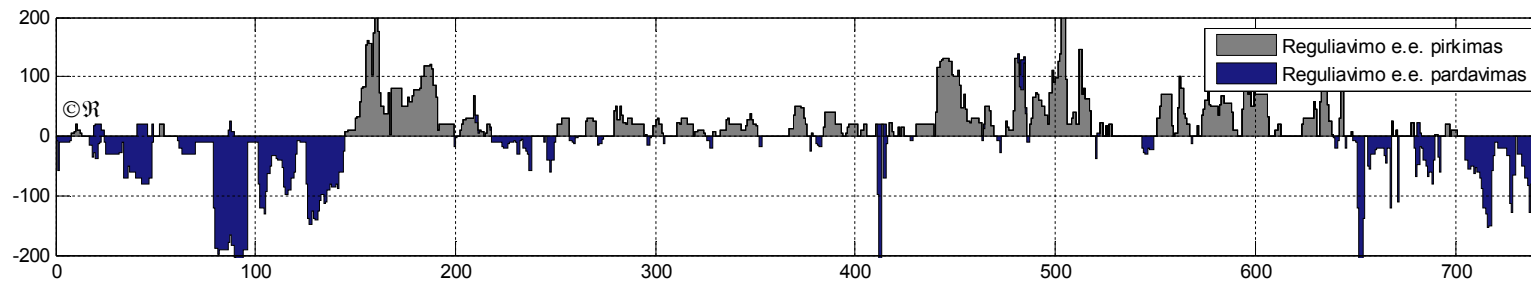
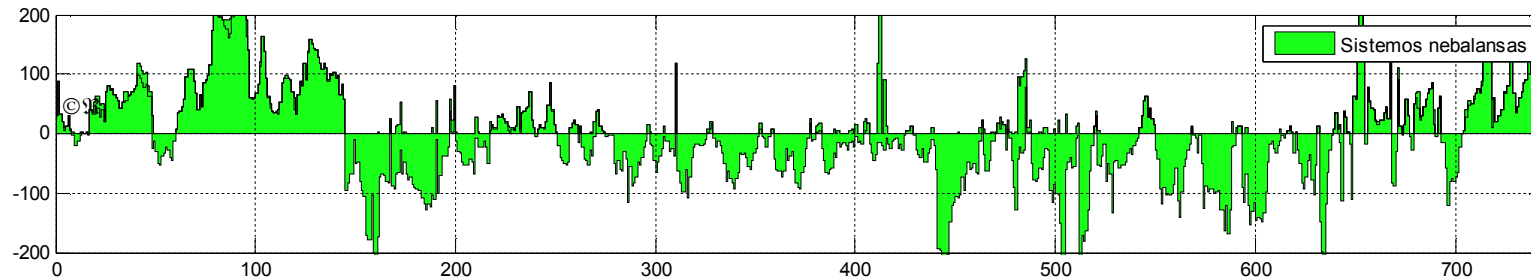

Sistemos nebalansas

Faktinio vartojimo ir gamybos valanda

Sistemos balansavimas

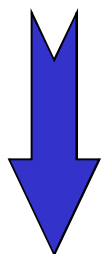

Sistemos reguliavimas

Diena prieš prekybos dieną:

Užsitikrina prekybos dienai būtiną sistemoje palaikyti antrinį reguliavimo galios rezervą.

Prieš operatyvinę valandą:

Reguliavimo energijos tiekėjai pateikia reguliavimo pasiūlymus, t.y. kiekį MW ir kainą.

Operatyvinę valandą:

Atlieka nacionalinio balanso monitoringą, reguliuoja sistemą, vykdo reguliavimo pasiūlymų realizavimą ir galios rezervų aktyvavimą.

Po operatyvinės valandos:

Pateikia informaciją apie atliktus reguliavimus ir sistemos nebalansą rinkos dalyviams.

Reguliavimo aukcionas

Minimalus reguliavimo pasiūlymo kiekis 5MW.

Pasiūlymai pateikiami elektroniniu būdu ne vėliau kaip 1 val. iki operatyvinės valandos

Pasiūlyme pateikiama galios kiekis (+/-MW) ir reguliavimo e.e. kaina (Lt/MWh)

Privalomas reikalavimas – įvykdyti reguliavimą per 15min.

[...]

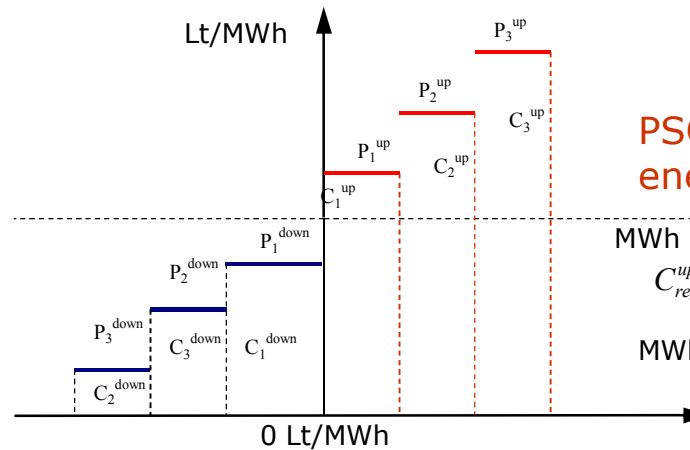
Reguliavimo e.e. kainodara

Reguliavimas
"žemyn"

Reguliavimas
"aukštyn"

PSO parduodama reguliavimo el.
energijos kaina (-)

$$C_{reg}^{down} (-) = \frac{c_1^{down} \times P_1^{down} + c_2^{down} \times P_2^{down} + c_3^{down} \times P_3^{down}}{P_1^{down} + P_2^{down} + P_3^{down}}$$

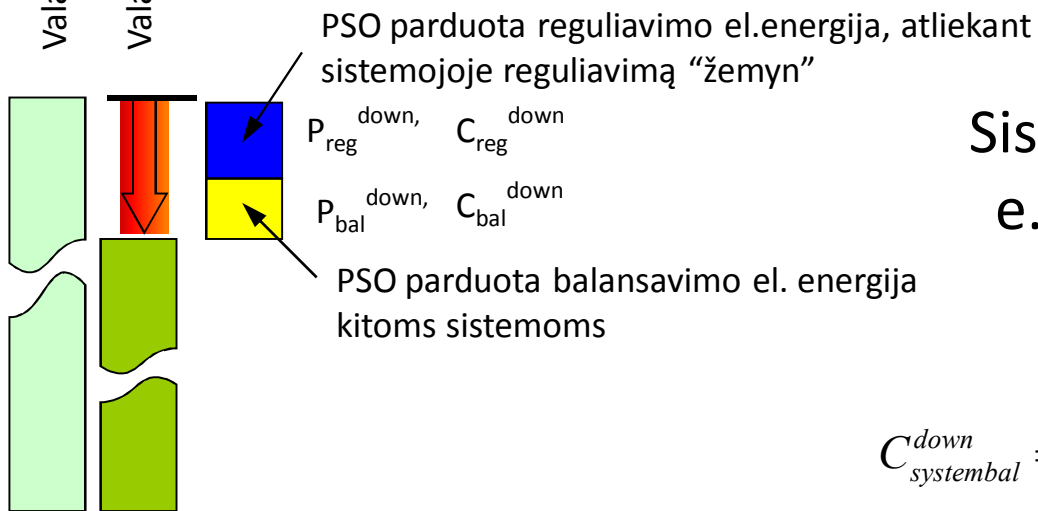
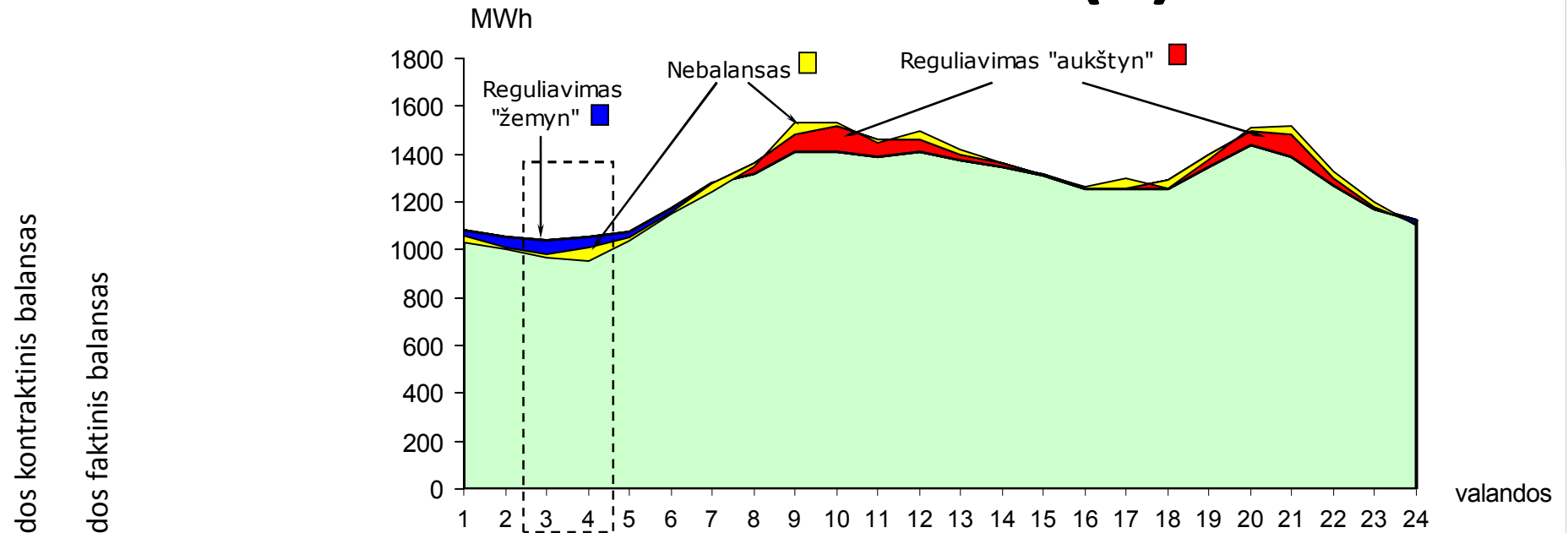

PSO perkama reguliavimo el.
energijos kaina (+)

$$C_{reg}^{up} (+) = \frac{c_1^{up} \times P_1^{up} + c_2^{up} \times P_2^{up} + c_3^{up} \times P_3^{up}}{P_1^{up} + P_2^{up} + P_3^{up}}$$

MWh

Balansavimo e.e. kainodara (1)

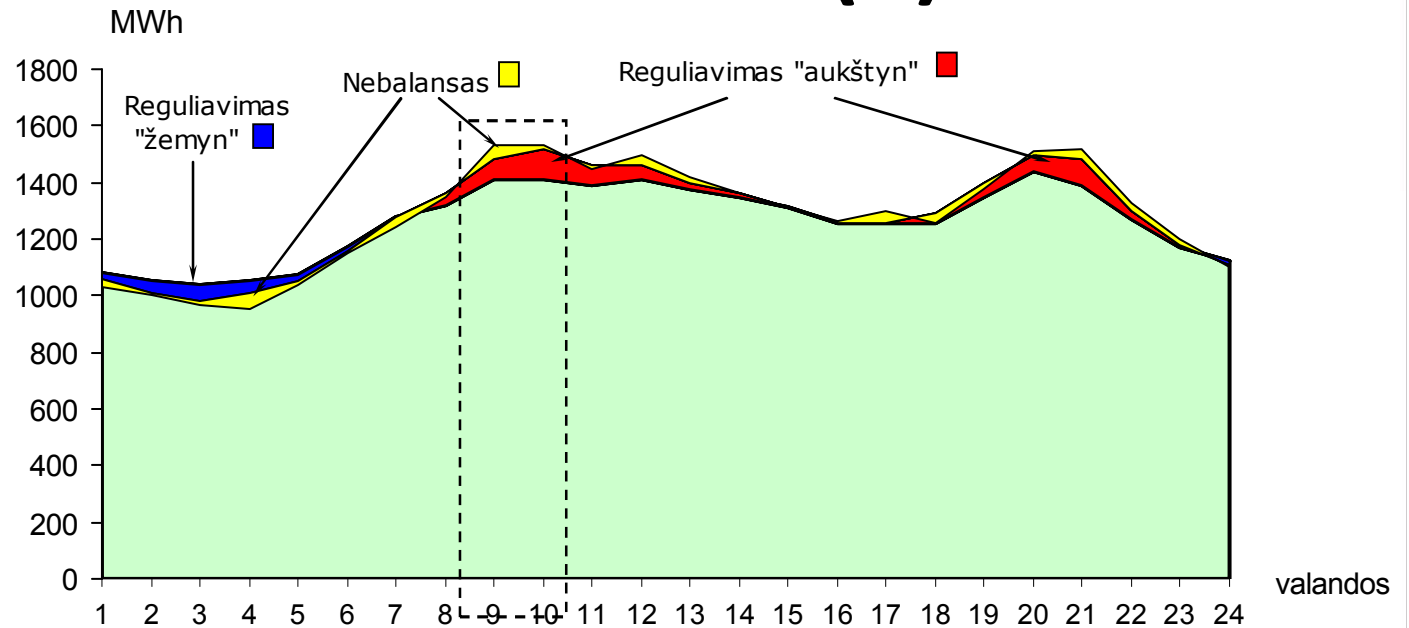

Sistemos balansavimo e.e. supirkimo kaina

$$C_{systembal}^{down} = \frac{P_{reg}^{down} \times C_{reg}^{down} + P_{bal}^{down} \times C_{bal}^{down}}{P_{reg}^{down} + P_{reg}^{down}} \times 0.98$$

Balansavimo e.e. kainodara (2)

Valandos kontraktinis balansas

Valandos faktinis balansas

PSO nupirkta reguliavimo el.energija, atliekant sistemoje reguliavimą "aukštyn"

P_{bal}^{up} , C_{bal}^{up}

P_{reg}^{up} , C_{reg}^{up}

PSO nupirkta balansavimo el. energija iš kitų sistemų

Sistemos balansavimo e.e. pardavimo kaina

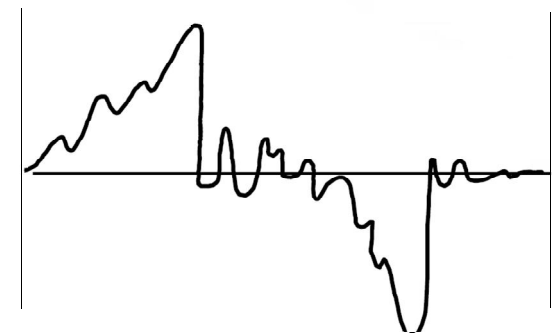
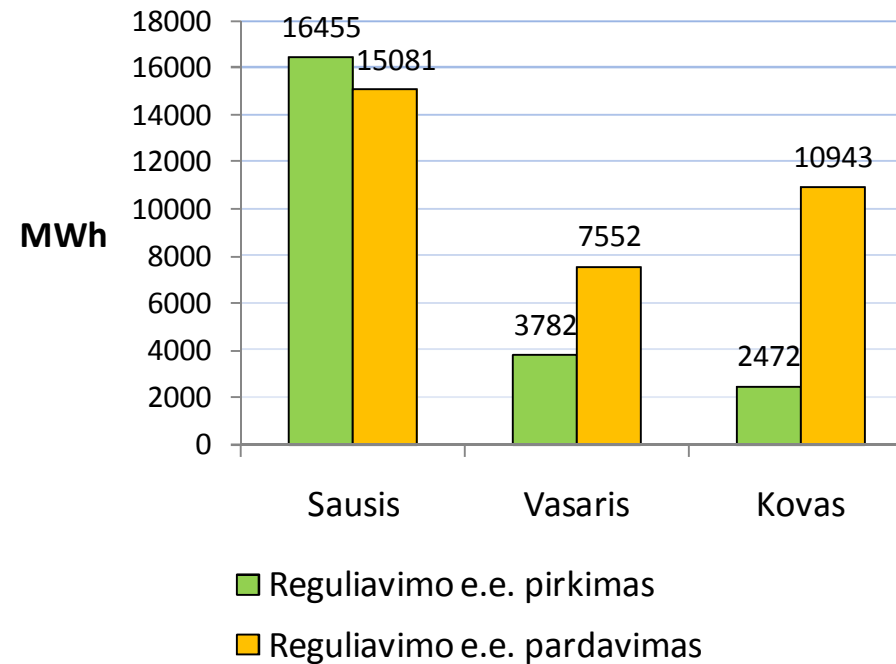

$$C_{system-bal}^{up} = \frac{P_{reg}^{up} \times C_{reg}^{up} + P_{bal}^{up} \times C_{bal}^{up}}{P_{reg}^{up} + P_{bal}^{up}} \times 1.02$$

Balansavimo e.e. kainodara (3)

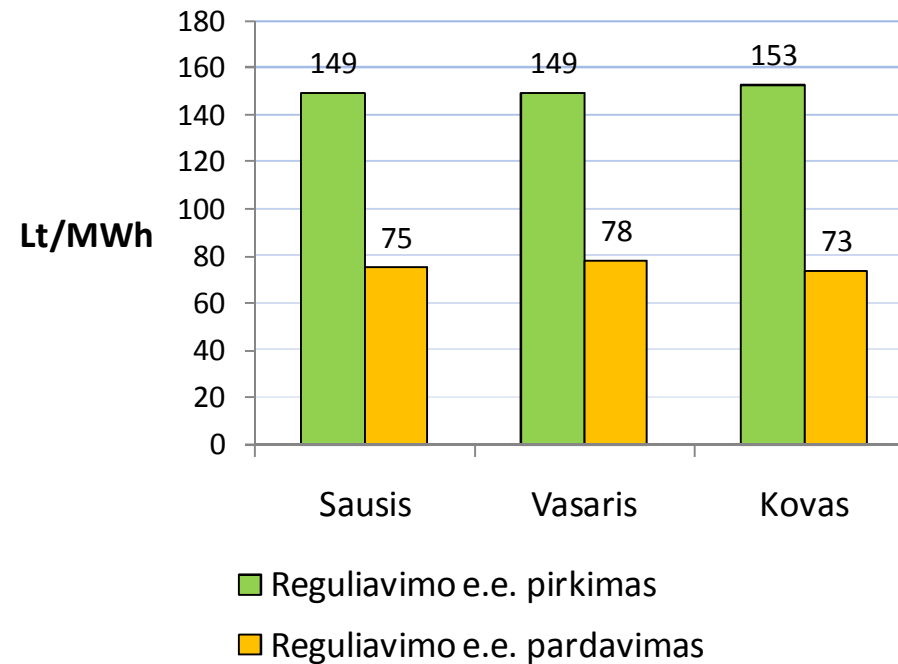
Visais kitais atvejais – tos valandos **elektros energijos kainai biržoje**, padaugintai iš pirkimo koeficiento, kuris lygus 1,02 ar pardavimo koeficiento, kuris lygus 0,98.

Reguliavimas I ketv. Kiekio dinamika, MWh

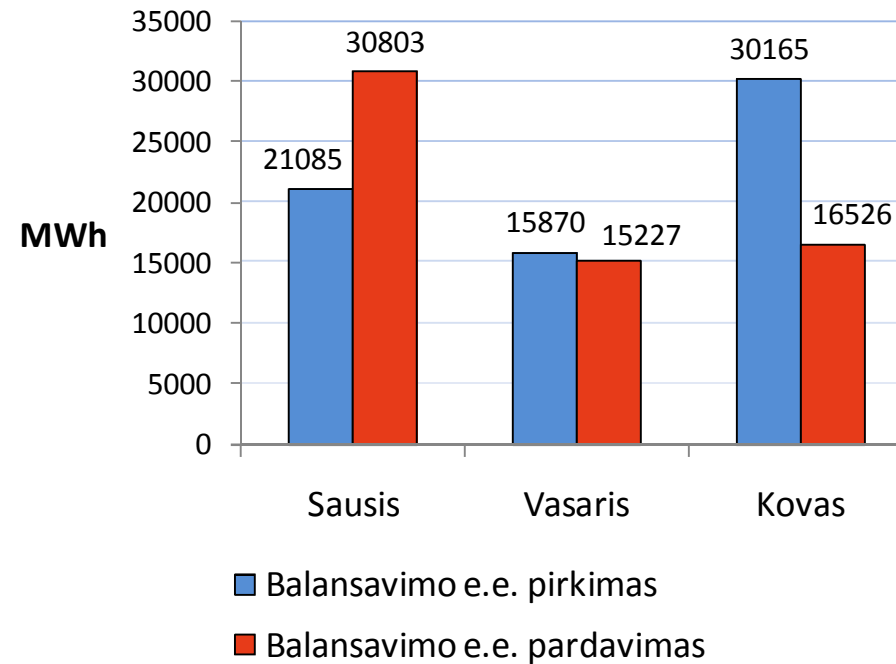

Reguliavimas I ketv.

Kainos dinamika, Lt/MWh

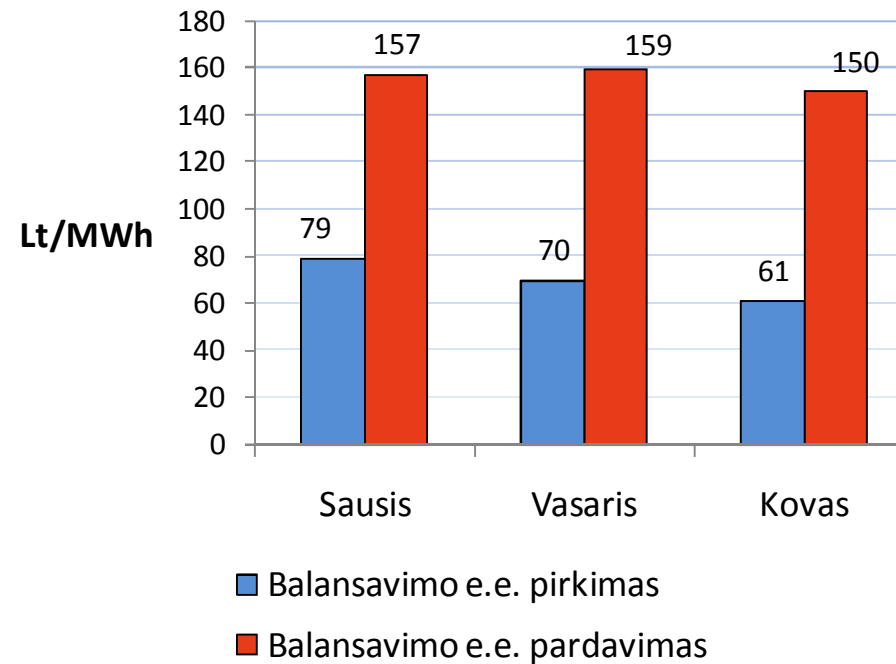

Balansavimas I ketv. Kiekio dinamika, MWh

Balansavimas I ketv.

Kainos dinamika, Lt/MWh

Dėkoju už dėmesį

Klausimai